

รายงานสรุปผลการประชุมประจำปี 2548 ของ สศช. เรื่อง “ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ : 5 ปีของแผนพัฒนา ฉบับที่ 10”

1 ข้อเท็จจริง

1.1 สศช. ได้จัดให้มีการประชุมประจำปี 2548 เรื่อง “ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ : 5 ปีของแผนพัฒนา ฉบับที่ 10” ขึ้นเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2548 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุม อิมแพ็ค เมืองทองธานี จ.นนทบุรี เพื่อรายงานผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในระยะ 3 ปีของแผนพัฒนา ฉบับที่ 9 โดยใช้ดัชนีความอยู่ดีมีสุข ดัชนีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ และดัชนีการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมถึงผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนา ฉบับที่ 9 ภายใต้วาระแห่งชาติ 4 เรื่อง และยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดี ขณะเดียวกัน ได้ระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนา ฉบับที่ 10 โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งสิ้น 2,250 คน

1.2 การประชุมในครั้งนี้ ในช่วงเช้าเริ่มด้วยการนำเสนอวิทัศน์ เรื่อง “ทศวรรษที่ท้าทายแห่งการพัฒนาประเทศ” และ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร ได้แสดงปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “ทศวรรษที่ท้าทายแห่งการพัฒนาประเทศ” จากนั้น เป็นการนำเสนอและอภิปรายเรื่อง “ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนา ฉบับที่ 10” โดยประธานกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นผู้ดำเนินการอภิปราย เลขานุการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นผู้นำเสนอ และมีผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่าน อภิปรายนำ ส่วนในช่วงบ่าย เป็นการระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เรื่อง “ทิศทางที่ท้าทายแห่งการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนา ฉบับที่ 10” ซึ่งได้แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม คือ

- กลุ่มที่ 1 : การเปลี่ยนแปลงของบริบทการพัฒนาต่อทิศทางการพัฒนาประเทศไทย
- กลุ่มที่ 2 : การสร้างฐานเศรษฐกิจที่มั่นคงและยั่งยืน
- กลุ่มที่ 3 : การเพิ่มมูลค่าผลผลิตด้วยฐานความรู้
- กลุ่มที่ 4 : การพัฒนาสังคมเชิงรุก
- กลุ่มที่ 5 : การเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลกและภูมิภาค

โดยแต่ละกลุ่มมีกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นประธานผู้บริหาร สศช. เป็นผู้นำเสนอ พร้อมทั้งมีผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่างๆ ร่วมเป็นผู้อภิปรายนำ และเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอย่างกว้างขวาง

1.3 การประชุมครั้งนี้ สศช. ได้จัดทำแบบสอบถามความเห็นของผู้เข้าร่วมประชุม โดยส่วนใหญ่เห็นด้วยกับกรอบแนวคิด ทิศทาง และยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่ สศช. นำเสนอ โดยผู้เข้าร่วมประชุมได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศเพิ่มเติมที่สำคัญๆ ดังนี้ **ด้านสังคม** ควรเน้นเรื่องการพัฒนาศักยภาพ คุณภาพ และการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และสร้างจิตสำนึก **ด้านเศรษฐกิจ** ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง การพึ่งตนเอง และการ

พัฒนาความมั่นคงด้านพลังงาน **ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** เน้นการบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ**ด้านกลไก/กระบวนการ** เน้นการจัดทำยุทธศาสตร์ที่สามารถ นำไปปฏิบัติได้จริง และควรมีการศึกษาวิจัยมากขึ้น สำหรับข้อเสนอแนะการจัดประชุมประจำปี ของ สศช. ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่เห็นว่าการจัดงานโดยรวมทำได้ดี เพราะทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วน ร่วม และมีความคุ้มค่าในการเข้าร่วมประชุม เพราะได้รับความรู้เกี่ยวกับแนวคิด ทิศทางการพัฒนา ประเทศมากที่สุด อย่างไรก็ตามจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมที่มีมากเกินไปคาดหมายทำให้ห้องประชุมแออัด

ข้อเสนอทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10

สศช. ได้นำเสนอทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เพื่อให้ที่ประชุมได้ร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็น อันจะนำไปสู่การกำหนดแนวทางการพัฒนาประเทศ ที่เป็นที่ยอมรับ และสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป สรุปได้ดังนี้

2.1 ภาพรวมทิศทางการพัฒนาประเทศ

การพัฒนาประเทศไทยในอนาคตจะต้องเผชิญกับเงื่อนไขความท้าทายจากการ เปลี่ยนแปลงของบริบทการพัฒนาของโลก ใน 5 เรื่อง ดังนี้

(1) **การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจและการเงินของโลก** ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญใน 5 ด้าน จะเป็นทั้งโอกาสและข้อจำกัดทางการค้าและการลงทุนของประเทศไทย ได้แก่

➤ **การรวมตัวทางการค้าและการลงทุนที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น** ทั้งในระดับทวีป ภูมิภาค และพหุภาคี ส่งผลให้ประเทศไทยมีโอกาสทางการตลาดกับประเทศภายใต้ ข้อตกลงเดียวกันเพิ่มขึ้น รวมทั้งประเทศจีน และอินเดียที่ปัจจุบันมีบทบาทในตลาดโลกสูง นับเป็น โอกาสทางการค้าและการตลาดของประเทศไทยจากการมีความสัมพันธ์ทางการค้าและการลงทุน ใกล้เคียงกับสองประเทศนี้ อย่างไรก็ตาม ข้อตกลงการค้าเสรีที่ประเทศต่าง ๆ มีอยู่กับหลายกลุ่มทำให้ โดยรวมจะมีข้อตกลงทางการค้าที่ย่างยากและซับซ้อนมากขึ้นจากการใช้กฎเกณฑ์ที่แตกต่างกันตาม กลุ่มคู่ค้าภายใต้ข้อตกลงที่แตกต่างกันไป (Spaghetti bowl effect) จะทำให้การแข่งขันในตลาดโลกมี ความเข้มข้นมากขึ้น ประเทศไทยจึงต้องปรับตัวเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการบริหารจัดการ ให้แข่งขันได้ในตลาดโลก

➤ **ความไม่สมดุลของเศรษฐกิจโลกมีแนวโน้มมากขึ้นส่งผลต่อ เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงกดดันต่อฐานะดุลบัญชีเดินสะพัดและอัตรา แลกเปลี่ยน** จากการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดและการขาดดุลการค้าของประเทศสหรัฐอเมริกา ที่ทำให้ ต้องเร่งแก้ปัญหา ทั้งโดยการดำเนินนโยบายการเงินและการคลังที่เข้มงวดมากขึ้นซึ่งจะมีผลกระทบต่อ ประเทศไทยที่มีสหรัฐอเมริกาเป็นตลาดหลักส่งออกของสินค้าหลายรายการ และในขณะเดียวกันก็มี แรงกดดันจากสหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรปให้ประเทศจีนดำเนินนโยบายอัตราแลกเปลี่ยนที่ยืดหยุ่น มากขึ้น ซึ่งความอ่อนแอในเชิงโครงสร้างทางเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา และแรงกดดันต่อเงินทำให้ อัตราแลกเปลี่ยนมีความผันผวนมากขึ้น จะส่งผลกระทบต่อไทยที่มีอัตราการเปิดประเทศสูง

‣ **การรวมตัวด้านการเงินที่เข้มข้นส่งผลให้เงินทุนไหลเข้า-ออกของไทยมีความอ่อนไหวสูง** เช่น การพัฒนาตลาดพันธบัตรเอเชียเพื่อใช้เป็นแหล่งระดมทุนร่วมกัน รวมทั้งตลาดการค้าและตลาดการเงินเสรีจะทำให้มีการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศได้ง่ายขึ้นและเร็วขึ้น การเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศจึงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จะส่งผลให้ประเทศไทยมีโอกาสจากการมีแหล่งระดมทุนมากขึ้น อย่างไรก็ตามทำให้ประเทศไทยมีความเสี่ยงต่อการไหลออกของเงินทุนได้ง่ายขึ้นเช่นกัน

‣ **กองทุนบริหารความเสี่ยง (Hedge fund) มีทั้งข้อดีข้อเสียต่อตลาดการเงินของไทย** การเก็งกำไรจากค่าเงินและสินค้าต่าง ๆ รวมทั้งน้ำมันมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้น ถึงแม้กองทุนเหล่านี้จะสามารถกระตุ้นตลาดการเงินให้ขยายตัวเพิ่มขึ้น แต่ขณะเดียวกันก็จะทำให้ระบบเศรษฐกิจมีความเสี่ยงต่อเสถียรภาพทางการเงินจากการเก็งกำไรของกองทุนที่มีขนาดใหญ่และส่งผลกระทบต่อระบบรุนแรง

‣ **กฎระเบียบ การกำกับตรวจสอบและธรรมาภิบาลของสถาบันการเงินและธุรกิจจะมีความเข้มงวดมากขึ้น** เช่น BASEL II และ COSO II ซึ่งจะทำให้สถาบันการเงินและภาคเอกชนไทยต้องปรับตัวให้เข้ากับกฎระเบียบและมาตรฐานใหม่

(2) **บริบทด้านเทคโนโลยี** วิวัฒนาการของเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็ว จากอดีตที่มีลักษณะเป็นเทคโนโลยีรายสาขาได้พัฒนาเป็นการผสมผสานระหว่างเทคโนโลยีหลัก ได้แก่ เทคโนโลยี ICT เทคโนโลยีชีวภาพ เทคโนโลยีวัสดุ และนาโนเทคโนโลยี ซึ่งจะมีบทบาทต่อการพัฒนาเพิ่มขึ้น จะกระทบต่อการปรับตัวของประเทศไทยที่มีรากฐานด้านเทคโนโลยีที่อ่อนแอ และส่งผลกระทบต่อสังคมที่มีช่องว่างทางเทคโนโลยีต่างกันสูง ดังนั้น หากประเทศไทยไม่มีการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างจริงจัง จะทำให้ต้องพึ่งพาต่างประเทศมากขึ้น และช่องว่างของความแตกต่างในเรื่องการรับ ประยุกต์ใช้และพัฒนาเทคโนโลยีสูงขึ้น

(3) **บริบทด้านสังคม** สังคมโลกเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ประชากรในวัยแรงงานลดลง และภาระเลี้ยงดูผู้สูงอายุมีมากขึ้น ปัญหาภาวะสุขภาพเกิดจากโรคอุบัติใหม่หรือโรคระบาดซ้ำจะเพิ่มขึ้น การกระจายโอกาสทางการศึกษาของไทยเพิ่มมากขึ้นแต่ยังต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้าน ภาวะความเป็นเมืองขยายตัวสูงขึ้นและมีการย้ายถิ่นสูง ภัยจากการก่อการร้ายมีแนวโน้มขยายรูปแบบและขอบเขต ในด้านค่านิยมและวัฒนธรรม มีการบริโภคสินค้าและบริการที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมมากขึ้น เช่น สินค้าญี่ปุ่น ในขณะที่เดียวกันวัฒนธรรมต่างชาติที่เข้ามาอาจทำให้วัฒนธรรมดั้งเดิมหายไป

(4) **บริบทด้านสิ่งแวดล้อม** จะมีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญคือ การเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิโลก ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชากร การเกษตร แหล่งน้ำ ป่าไม้ และพื้นที่ชายฝั่ง ความหลากหลายทางชีวภาพลดลงอย่างรวดเร็ว การขาดแคลนทรัพยากรน้ำ ป่าไม้ถูกทำลาย ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเสื่อมโทรมลง และการเสื่อมโทรมลงของคุณภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน ซึ่งจะกระทบต่อภาคเกษตรกรรมของไทย รวมทั้งการคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพ และทรัพยากรทางปัญญา

(5) **บริบทด้านแนวโน้มพฤติกรรมผู้บริโภค** ผู้บริโภคมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการที่หลากหลายมากขึ้น เช่น ความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุ ความต้องการปัจจัยที่เอื้อต่อการสร้างเสริมสุขภาพ ความต้องการการตอบสนองวิถีชีวิต

ของคนเมือง เป็นต้น จึงทำให้ความต้องการสินค้าสำหรับผู้สูงอายุ การดูแลผู้สูงอายุ สินค้าเพื่อสุขภาพ สิ่งอำนวยความสะดวกกับการดำรงชีวิตในเมือง ฯลฯ มีเพิ่มมากขึ้น จึงเป็นโอกาสของธุรกิจที่มีศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันของเศรษฐกิจที่ต้องปรับตัวให้เสนอสินค้าและบริการที่เป็นที่ต้องการของผู้บริโภคซึ่งเปลี่ยนแปลงไปอย่างต่อเนื่อง

2.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ

เพื่อเตรียมพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายใต้บริบทโลกทั้ง 5 ประการ ดังกล่าว ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทยในอนาคตจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการปรับโครงสร้าง เศรษฐกิจและสังคมที่สำคัญ 4 ประการ คือ

(1) **การสร้างฐานเศรษฐกิจที่มั่นคงและยั่งยืน** การพัฒนาในระยะที่ผ่านมาได้สร้างความเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องแต่ไม่ยั่งยืน เนื่องจากในทางเศรษฐกิจเกิดความไม่สมดุลในโครงสร้างการผลิตและการพึ่งพาต่างประเทศค่อนข้างมาก ด้านสังคมปรับตัวไม่ทันการเปลี่ยนแปลง การเข้าสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ ขณะที่ทุนทางสังคมอ่อนด้อยลงทุกด้าน อีกทั้งการพัฒนาประเทศได้ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ร่อยหรอและเสื่อมโทรมลง ความไม่สมดุลของการพัฒนาดังกล่าว เมื่อต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสถานการณ์โลก ทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะเป็นแรงกดดันให้สถานภาพความไม่สมดุล ที่มีอยู่รุนแรงเพิ่มขึ้น และเป็นภัยคุกคามต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทย ดังนั้น ทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 จึงควรมุ่งสร้างฐานเศรษฐกิจไทยให้มั่นคงและยั่งยืนบนฐานของความสมดุลทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนี้

(1.1) **มิติเศรษฐกิจ** ให้ความสำคัญกับการสร้างความมั่นคงของฐานเศรษฐกิจมหภาค อาทิ การปฏิรูปภาคการเงินให้เข้มแข็งและสามารถสนับสนุนกิจกรรมของภาคเศรษฐกิจจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการสร้างความยั่งยืนของฐานะการคลัง รวมทั้งการดำเนินนโยบายต่างประเทศให้เหมาะสมกับสภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ พร้อมไปกับการพัฒนาภาคการผลิตและบริการให้เชื่อมโยงกันเพื่อปรับสมดุลของโครงสร้างการผลิตของประเทศ การเสริมสร้างความสามารถในการผลิตและส่งออกสินค้าและบริการที่มีมูลค่าเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนการส่งเสริมการพัฒนาตลาดในประเทศให้เข้มแข็ง เพื่อรองรับสินค้าและบริการที่ผลิตในประเทศ และลดความเสี่ยงจากการพึ่งตลาดส่งออกมากขึ้น

(1.2) **มิติสังคม** มุ่งผลิตและพัฒนาคุณภาพประชากรอย่างเร่งด่วน โดยเน้นให้มีความรู้และสมรรถนะทางวิชาชีพที่สอดคล้องกับตลาดแรงงานและความต้องการของประเทศ ส่งเสริมให้นำทุนทางภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยมาพัฒนาและต่อยอดสร้างมูลค่าในการผลิตสินค้าและบริการที่มีศักยภาพ ส่งเสริมการออมของประเทศ เพื่อสร้างวินัยในการใช้จ่ายของครัวเรือนให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม ยกกระตือรือร้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและกระจายผลของการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ภาครัฐจะต้องมีระบบบริหารจัดการภาคสังคมให้เกิดความสมดุลมากขึ้น

(1.3) **มิติทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** เน้นการสร้าง ความสมดุลของการใช้ประโยชน์และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพ การสร้างความสมดุลระหว่างการใช้ทรัพยากรกับการฟื้นฟูเพื่อทดแทน ทั้งทรัพยากรป่าไม้ ดิน น้ำ และพลังงาน การเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรเพื่อให้เกิดการประหยัดและไม่ก่อมลพิษ รวมทั้งการ

เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพหุภาคี โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง

ทั้งนี้ เจ็อนไซและปัจจัยแห่งความสำเร็จของการสร้างฐานเศรษฐกิจที่มั่นคงและยั่งยืน ได้แก่ การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน โดยให้ความสำคัญกับปัจจัยหลักที่มีความสำคัญต่อการสร้างสมดุล การใช้ทุนทางสังคมที่ประเทศมีศักยภาพ ตลอดจนการให้ความสำคัญกับการอยู่ดีมีสุขของคน ทั้งนี้ต้องปรับระบบหรือกลไกเพื่อเตรียมพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรู้เท่าทัน รวมทั้งควรกำหนดระดับความสมดุลทั้งในมิติและระหว่างมิติที่เหมาะสม (Optimal Point) สำหรับประเทศไทย

(2) การเพิ่มมูลค่าผลผลิตด้วยฐานความรู้ ทิศทางเศรษฐกิจโลกกำลังวิวัฒนาการเข้าสู่เศรษฐกิจยุคโมเลกุล ซึ่งความรู้และการใช้ความรู้อย่างมีประสิทธิภาพและชาญฉลาดจะเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน ดังนั้นรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจในยุคปัจจุบัน นอกจากจะอาศัยความได้เปรียบจากการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ยังต้องอาศัยทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพและมีความสามารถในการใช้องค์ความรู้จากวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาสร้างนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา ที่เรียกว่า **“การพัฒนาเศรษฐกิจด้วยฐานความรู้”** สำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานความรู้ของประเทศไทยในระยะที่ผ่านมา ได้อาศัยกระบวนการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นกลไกสำคัญ รวมทั้งได้ดำเนินการในการปรับโครงสร้างภาคการผลิต ด้วยการประยุกต์ใช้องค์ความรู้และวิทยาการในสาขาต่างๆ ซึ่งรวมถึงคุณค่าของความเป็นไทย (Thainess) ในการเพิ่มมูลค่าผลผลิตของประเทศ อย่างไรก็ตาม ผลการดำเนินงานในระยะ 3 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 พบว่าการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ของประเทศไทยยังอยู่ในวงจำกัด และขาดการบริหารจัดการไปในทิศทางที่มุ่งประสิทธิผลอย่างแท้จริง ดังนั้น หากประเทศไทยต้องการรักษาสถานภาพและขีดความสามารถการแข่งขันในเวทีโลกสมัยใหม่ จำเป็นต้องมีการปรับตัวไปสู่การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันบนพื้นฐานของนวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ควบคู่กับการใช้ความรู้และเทคโนโลยีหรือความก้าวหน้าทางนวัตกรรมอย่างเข้มข้น โดยมีแนวทางที่ต้องเร่งรัดดำเนินการ ดังนี้

(2.1) พัฒนาระบบนวัตกรรมและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี โดยกำหนดทิศทางการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศเพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมเป้าหมายในสาขาที่ประเทศไทยมีศักยภาพ (Core Competency) และให้การสนับสนุนต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ รวมถึงดึงดูดการลงทุนและแสวงหาความร่วมมือกับต่างชาติเพื่อใช้ประโยชน์และเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ จากต่างประเทศ ส่งเสริม/สนับสนุนกลไกการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาคอุตสาหกรรม สถาบันการศึกษา และหน่วยงานวิจัยภาครัฐ เพื่อทำการวิจัยตามความต้องการของภาคอุตสาหกรรม สร้างความเข้มแข็งของวิสาหกิจภายในประเทศในการปรับปรุงเทคโนโลยีในกระบวนการผลิตและสนับสนุนภาคเอกชนให้ทำการวิจัยให้มากยิ่งขึ้น เป็นต้น

(2.2) พัฒนาประชากรที่มีการศึกษาและแรงงานที่มีความรู้และมีฝีมือ โดยเร่งรัดจัดทำแผนกลยุทธ์การพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศอย่างเป็นระบบ จัดทำแผนบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ในการจัดทำหลักสูตรการศึกษาและการฝึกอบรมและเร่งรัดปรับปรุงประสิทธิภาพของสถาบันการศึกษา เพื่อพัฒนาและเพิ่ม

กำลังการผลิตบุคลากรกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งนำเข้าผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์จากต่างประเทศเพื่อมาทดแทนบุคลากรที่ยังขาดในระยะสั้น พร้อมทั้งปรับบทบาทของสถาบันการศึกษา/สถาบันวิจัยของภาครัฐ ให้มีการประสานและเชื่อมโยงการศึกษาวิจัยกับอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศ

(2.3) พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและโทรคมนาคม โดยส่งเสริมการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และผลงานวิจัยและพัฒนา เพื่อให้เด็กและเยาวชน รวมทั้งประชาชน เห็นความสำคัญของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่งเสริมการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานด้านโทรคมนาคมและระบบการสื่อสารความเร็วสูง สนับสนุนให้มีการแข่งขันในสาขาโทรคมนาคมและเพิ่มการใช้คอมพิวเตอร์ต่อประชากรให้สูงขึ้น รวมทั้งส่งเสริมให้มีการนำความรู้ ข้อมูลและข่าวสารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและโทรคมนาคมมาใช้ประโยชน์ในกระบวนการผลิตและการบริหารจัดการของธุรกิจ/สถานประกอบการในภาคอุตสาหกรรม โดยเฉพาะ SMEs

(2.4) พัฒนาสภาพแวดล้อมและสถาบันทางเศรษฐกิจ โดยกำหนดให้หน่วยงานเจ้าภาพหลักเพื่อรับผิดชอบดำเนินนโยบายการพัฒนาระบบนวัตกรรม และการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศให้มีเอกภาพ พัฒนาส่งเสริมระบบการจัดการด้านสิทธิบัตร การจดทะเบียนและคุ้มครอง (การบังคับใช้กฎหมาย) ทรัพย์สินทางปัญญาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และส่งเสริมให้มีการนำสิทธิบัตรทั้งในและต่างประเทศมาต่อยอดและใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ ตลอดจนสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบสิทธิบัตรแก่สาธารณะให้แพร่หลาย สนับสนุนการหมุนเวียนบุคลากรวิจัยระหว่างภาครัฐและเอกชน ปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ รวมถึงรูปแบบการทำงานของภาครัฐให้อ่อนอำนวยการประกอบธุรกิจ รวมทั้งผ่อนคลายนโยบายในการก่อตั้งธุรกิจและการเข้าถึงแหล่งเงินทุนต่อ SMEs เป็นต้น

(3) การพัฒนาสังคมเชิงรุก การพัฒนาสังคมที่ผ่านมาแม้จะมีผลสำเร็จในหลายด้าน แต่ยังเป็นในเชิงปริมาณส่วนในเชิงคุณภาพยังไม่เป็นที่น่าพอใจ โดยเฉพาะด้านคุณภาพการศึกษาคุณภาพของแรงงาน สุขภาพคนไทยที่มีความเสี่ยงจากโรคภัยที่เกิดจากพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและปัญหาสุขภาพจิต ขณะที่ความมั่นคงปลอดภัยของคนและสังคมยังน่าวิตก และครอบครัวมีแนวโน้มอ่อนแอลง ความอ่อนแอของสังคมไทยที่มีอยู่ เมื่อต้องเผชิญกับสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในปัจจุบันและอนาคต อาทิ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร ซึ่งมีแนวโน้มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี และการเคลื่อนย้ายคนอย่างเสรี ซึ่งอาจเกิดผลกระทบต่อคนและสังคมไทยทั้งเชิงบวกและลบ ดังนั้น ทิศทางการพัฒนาสังคมของประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 จึงควรมุ่งการพัฒนาเชิงรุกที่เป็นการลงทุนอย่างคุ้มค่า โดยต้องมีความสมดุลกับการพัฒนาด้านอื่น ๆ เพื่อให้คนไทยมีความสุขและเกิดความสมานฉันท์ในสังคม ต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการหรือนวัตกรรมใหม่จากเดิมที่การลงทุนพัฒนาสังคมมุ่งแก้ปัญหาเฉพาะหน้ามาเป็นการลงทุนเพื่ออนาคตในเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็นเป็นการล่วงหน้า และต้องมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพสูงเพื่อสนับสนุนให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิผลต่อการรองรับความเปลี่ยนแปลง โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ดังนี้

(3.1) ยกระดับคุณภาพคนไทยเข้าสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ ให้มีความสำคัญกับการเสริมสร้างระบบสุขภาพแนวใหม่โดยใช้กระบวนการชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเสริมสร้างสุขภาวะและพฤติกรรมสุขภาพที่ดีในทุกกลุ่มอายุ การสร้างการเรียนรู้เพื่อก้าวทันการเปลี่ยนแปลง โดยการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับประชาชนทุกช่วงวัย และการเตรียม

คนอย่างเข้มข้นเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาประเทศ โดยเร่งเพิ่มผลิตภาพแรงงานที่มีอยู่ และสร้างกำลังคนรุ่นใหม่ให้มีสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

(3.2) สร้างความมั่นคงทางสังคมแก่คนไทย โดยมุ่งจัดการคุ้มครองทางสังคมให้ครอบคลุมคนไทยทุกคนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน เสริมสร้างความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและได้รับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพภายใต้กระบวนการยุติธรรมแนวใหม่

(3.3) รักษาคุณค่าของสังคมไทย โดยการนำทุนทางสังคม อาทิ สถาบัน ศาสนา มาพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของคนไทย การเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชนด้วยทุนทางสังคมที่มีอยู่ การสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจให้ทุนวัฒนธรรม โดยส่งเสริมให้ภาคเอกชนนำวัฒนธรรมไทยมาเป็นปัจจัยในการผลิตสินค้าและบริการ รวมทั้งกระตุ้นให้ชุมชนสอดแทรกเรื่องวัฒนธรรมไว้ในการท่องเที่ยว

(3.4) เตรียมความพร้อมสังคมไทยสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบการดูแลสุขภาพที่ดีด้วยตนเอง ควบคู่กับการพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพระยะยาวอย่างเป็นองค์รวม มีคุณภาพและรองรับคนทุกช่วงวัย เสริมสร้างค่านิยมและพฤติกรรมการออมของประชาชน เพื่อสร้างหลักประกันด้านรายได้ และสนับสนุนการใช้ความรู้ ประสบการณ์และภูมิปัญญาของผู้สูงอายุเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมอย่างต่อเนื่อง ควบคู่กับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่ผู้สูงอายุผ่านสื่อประเภทต่างๆ

(3.5) ปฏิรูปการบริหารจัดการให้เอื้อต่อการพัฒนาสังคมเชิงรุก โดยให้ความสำคัญกับการจัดทำนโยบายทั้งในเรื่องการพัฒนาและการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น การแปลงนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลของหน่วยงานต่างๆ ให้มีมาตรฐาน และการพัฒนาระบบการติดตามประเมินผลและพัฒนาตัวชี้วัด ควบคู่กับการพัฒนาบทบาทของภาคีการพัฒนาต่างๆ ให้สอดคล้องกับการพัฒนาสังคมเชิงรุก พร้อมทั้งปรับปรุงการจัดสรรทรัพยากรให้ทั่วถึงและเป็นธรรมโดยอาศัยการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นเป็นเครื่องมือ

ทั้งนี้ การดำเนินงานพัฒนาสังคมเชิงรุก ต้องอาศัยความร่วมมือของภาคีการพัฒนาต่างๆ ควบคู่กับการเสริมสร้างระบบรองรับการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ ประชาชน/ชุมชนที่เข้มแข็ง การมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาอย่างจริงจัง มีกระบวนการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและมีธรรมาภิบาล และมีรากฐานทางสังคมที่เข้มแข็งในการรองรับการพัฒนา

(4) การเชื่อมโยงเศรษฐกิจโลกและภูมิภาค ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่การแข่งขันมีแนวโน้มจะทวีความรุนแรงมากขึ้น เมื่อโลกมุ่งสู่การเปิดตลาดการค้าเสรี ส่งผลให้แต่ละประเทศต้องมีการปรับตัวเพื่อให้อยู่รอดและแข่งขันได้ สำหรับประเทศไทยแนวทางการพัฒนาในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ควรกำหนดนโยบายสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการดำเนินยุทธศาสตร์จัดทำข้อตกลงการค้าเสรี เพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจกับประเทศที่เป็นตลาดใหญ่และมีศักยภาพในการบริโภคสูง พร้อมไปกับการร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีความได้เปรียบจากความใกล้ชิดทางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ และสังคมมากกว่ากลุ่มอื่น เพื่อสร้างอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยในเวทีโลก โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ดังนี้

(4.1) การจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรี (Free Trade Area : FTA) โดยที่เศรษฐกิจของไทยยังมีการพึ่งพาการค้าระหว่างประเทศค่อนข้างมาก ขณะที่นโยบายรัฐบาลให้ความสำคัญกับการใช้นโยบายระบบเศรษฐกิจสองทาง คือ การพัฒนาเศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศควบคู่ไปกับการสร้างฐานเศรษฐกิจภายในประเทศให้เข้มแข็ง และผลกระทบที่เกิดจากการค้าระหว่างประเทศของประเทศต่าง ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยอย่างรวดเร็ว การจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีของไทยจึงมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ ในการขยายตลาดการค้าและการลงทุน สร้างพันธมิตรด้านเศรษฐกิจและการเมือง เป็น Gateway ไปสู่ภูมิภาคใกล้เคียง สร้างเศรษฐกิจรุ่งเรืองและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น รวมทั้งเพื่อแก้ไขและลดอุปสรรคด้านการค้าการลงทุนและเพิ่มบทบาทอำนาจต่อรองของไทย ทั้งนี้ ในการกำหนดยุทธศาสตร์จัดทำข้อตกลงการค้าเสรี ในระยะ 5-10 ปี จะต้องพิจารณาสถานการณ์เจรจากับประเทศต่าง ๆ อย่างรอบด้านใน 3 ประเด็นหลัก คือ

➤ **การเตรียมตัวเจรจา** ต้องให้ความสำคัญกับการศึกษาวิจัยเลือกประเทศคู่เจรจาและจัดลำดับความสำคัญ ได้แก่ ประเทศที่มีแนวโน้มเป็นคู่ค้าสำคัญในอนาคต ประเทศที่มีกฎระเบียบทางการค้าระหว่างประเทศที่มั่นคง กลุ่มประเทศที่มีการรวมตัวอย่างเป็นรูปธรรม ประเทศที่เป็น Gateway เพื่อเจาะตลาดสมาชิกอื่น และประเทศที่เป็นตลาดใหม่ รวมถึงการกำหนดรูปแบบการเจรจาที่เหมาะสม

➤ **กระบวนการเจรจา** ให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนโครงสร้างเศรษฐกิจในภาพรวม และแผนในระดับสาขา เพื่อกำหนดขอบเขตและความชัดเจนในการเจรจา การสร้างกระบวนการเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มเจรจา กลุ่มวัตถุประสงค์ และกลุ่มปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้เกิดความต่อเนื่องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม โดยเฉพาะภาคเอกชนที่ได้รับผลกระทบ

➤ **การปรับตัวเพื่อรองรับผลกระทบจากการทำความตกลงการค้าเสรี** โดยศึกษาวิจัยถึงผลกระทบที่ความตกลงการค้าเสรีแต่ละประเทศจะมีต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม และต่ออุตสาหกรรมภายในประเทศ พร้อมกับการกำหนดมาตรการที่เป็นรูปธรรมเพื่อรองรับผลกระทบทั้งระยะสั้นและระยะยาว เพื่อช่วยในการปรับตัวและใช้ประโยชน์จาก FTA ได้เต็มที่

(4.2) การดำเนินนโยบายความร่วมมือระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน จะต้องมุ่งกำหนดยุทธศาสตร์ที่สามารถรักษาบทบาทความสำคัญของไทยในภูมิภาค โดยเน้นการพัฒนาความร่วมมือในลักษณะหุ้นส่วนเศรษฐกิจ-สังคม และเสริมสร้างโอกาสจากผลของการดำเนินความร่วมมือในการกำหนดยุทธศาสตร์ที่สามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยและประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการสร้างฐานการลงทุนที่จะนำไปสู่ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจและเป็นเครื่องมือในการลดช่องว่างทางเศรษฐกิจได้อย่างเป็นรูปธรรม ยุทธศาสตร์ที่สำคัญมีดังนี้

➤ **การสร้างความเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระหว่างไทยและเพื่อนบ้าน** มุ่งสร้างบทบาทการเป็นหุ้นส่วนในภูมิภาค โดยเฉพาะกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน (Cambodia Laos Myanmar Vietnam : CLMV) และผูกมิตรกับมหาอำนาจในภูมิภาค เช่น จีน และอินเดีย โดยดำเนินแนวทางความร่วมมือ 3 ด้านหลัก ได้แก่ สร้างบทบาทเชิงรุกในการเชื่อมโยงทางสังคมและวัฒนธรรมในทุกระดับ ปรับกลไกการดำเนินงานความร่วมมือให้คล่องตัว พร้อมทั้งผูกมิตรและแสวงหาภาคีจากประเทศที่สาม เพื่อส่งเสริมบทบาทการเป็นหุ้นส่วนเพื่อพัฒนาภูมิภาค

‣ **การสร้างฐานลงทุนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในภูมิภาค** มุ่งเน้นความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการสร้างฐานการผลิตตามแนวพื้นที่เศรษฐกิจ (Economic Corridor) โดยมีแนวทางดำเนินการที่สำคัญ คือ การพัฒนา “เขตเศรษฐกิจชายแดนไทย” รองรับการลงทุน โดยเฉพาะในพื้นที่เป้าหมายที่เชียงราย ตาก และสงขลา และการย้ายฐานการลงทุนเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งจะต้องคำนึงถึงความพร้อมและความสามารถของประเทศเพื่อนบ้านในการเตรียมการรองรับ

3 สรุปความเห็นของที่ประชุม

ผู้เข้าร่วมประชุมประจำปี 2548 ส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกับข้อเสนอของ สศช. ในการกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนา ฉบับที่ 10 โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อเป็นแนวทางการจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะต่อไป สรุปได้ดังนี้

3.1 ความเห็นในภาพรวม

การพัฒนาประเทศภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในระยะที่ผ่านมาให้ความสำคัญกับการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก และแม้ว่าในแผนพัฒนา ฉบับที่ 8 และแผนพัฒนา ฉบับที่ 9 เริ่มให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ แต่ในทางปฏิบัติยังเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจที่มุ่งเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน มากกว่าการสร้างความเข้มแข็งให้เศรษฐกิจด้วยการพึ่งตนเองและสร้างภูมิคุ้มกันให้พร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์ สำหรับในช่วงของแผนพัฒนา ฉบับที่ 10 ที่ประชุมมีข้อเสนอทิศทางการพัฒนาประเทศในภาพรวม สรุปได้ดังนี้

(1) กรอบทิศทางการพัฒนาประเทศ

ให้ความสำคัญกับเป้าหมายการพัฒนาประเทศที่มุ่งสู่ความ **“มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”** โดยนำ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ ทั้งนี้ จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นลำดับแรก โดยจะต้องสร้างสมดุลของการพัฒนาให้เกิดขึ้นในทุกมิติ ทั้งมิติทางเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะนำไปสู่ความมั่นคงและมั่งคั่งได้ในที่สุด

ขณะเดียวกัน จะต้องสร้าง **ความพอดีระหว่างความพอเพียงกับการแข่งขัน**ภายใต้การคำนึงถึงสภาวะการเปลี่ยนแปลงของบริบทการพัฒนาทุกด้านอย่างครบถ้วนและเป็นองค์รวม บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม โดยมีข้อเสนอการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจในภาพรวม ดังนี้

(1.1) ด้านสังคม

‣ **ให้ความสำคัญกับการสร้างสังคมไทยให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติ** ทั้ง 4 กลุ่มคือ สังคมแข่งขัน สังคมฐานคุณภาพ สังคมพอเพียง และสังคมด้อยโอกาส

‣ **มุ่งสู่สังคมความรู้ที่มีคุณภาพ** โดยสมาชิกในสังคมต้องคิดเป็น คิดชอบ ทำเป็น ทำชอบ และแก้ปัญหาเป็น แก้ปัญหาชอบ และต้องรู้อย่างมีคุณภาพ โดยมี

พื้นฐานความรู้ในด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ และสามารถสื่อสารทำความเข้าใจ สามารถฟัง พูด อ่าน เขียน และคิด รวมทั้งมีความสามารถในการประกอบสัมมาอาชีพ เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี อยู่ดีมีสุขในสังคมที่หลากหลายวัฒนธรรม และมุ่งชอบ

‣ **พัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ให้สนับสนุนวิถีชีวิต ด้านเศรษฐกิจแข่งขัน และด้านเศรษฐกิจพอเพียง** โดยปรับปรุงระบบบริหารจัดการทางการศึกษา เพื่อสร้างความรู้ ความใฝ่รู้ รู้ลึก รู้รอบ นำไปสู่การวิจัย ที่จะนำความรู้ธรรมชาติมาเป็นวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เพื่อสนับสนุนทั้งเศรษฐกิจโลกาภิวัตน์ และเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสังคมแข่งขันอยู่ในเศรษฐกิจโลกาภิวัตน์ และสังคมพอเพียงอยู่ในเศรษฐกิจพอเพียง ขณะที่สังคมฐานานุภาพก็สนับสนุนทั้งสองกลุ่มสังคม แต่สังคมด้อยโอกาสเกือบไม่มีโอกาสได้พื้นตัวเองหากไม่มีการปรับตัวและสร้างภูมิคุ้มกัน

‣ **ส่งเสริมบทบาทองค์กร ชุมชน สังคม ร่วมสร้างสังคมความรู้ด้วยคุณภาพ** โดยให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในสังคม เพื่อสร้างคนในสังคมให้มีความรู้ทั้ง 3 ลักษณะคือ รู้ฝังลึก รู้แจ้งชัด และรู้จาด่วน

(1.2) ด้านเศรษฐกิจ

‣ **ต้องสร้างความเข้าใจร่วมกันว่า การพัฒนาที่มั่งคั่งและยั่งยืน** จะต้องคำนึงถึงการสร้างความเติบโตทางเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ เพราะการเจริญเติบโตที่ถาวรและเข้มแข็งต้องการเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ซึ่งทำได้โดยไม่ต้องขาดดุล และเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาประเทศให้ยั่งยืนและเข้มแข็งในอนาคต

‣ **ในการวางยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศจะต้องคำนึงถึงการสร้างสรรค์คุณค่า (Value Creation) ของผลผลิต** ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้สามารถแข่งขันกับนานาชาติได้อย่างเข้มแข็ง และประเทศไทยยังขาดอยู่มาก โดยเฉพาะการขาดความครบถ้วนของกระบวนการ ทั้งในเชิงการผลิตหรือกระบวนการผลิต และเชิงความรู้

‣ **ให้ความสำคัญกับการใช้ยุทธศาสตร์สร้างสรรค์คุณค่า (Value Creation) มาเสริมสร้างความครบถ้วนของกระบวนการผลิต (Value Chain) ให้เข้มแข็ง** เพื่อแข่งขันได้ในเวทีโลก โดยอาศัยความรู้หรือความคิดที่จะนำความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศ หรือนำจุดแข็งของประเทศที่มีอยู่ตามธรรมชาติมาสร้างสรรค์ผลิตสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างเหมาะสม ทำให้เกิดสินค้าและบริการที่มีคุณค่ายากต่อการลอกเลียนแบบ และไม่มีใครสามารถแข่งขันได้ โดยต้องเร่งสร้างสรรค์คุณค่าในกระบวนการผลิตในอุตสาหกรรมวิศวกรรม ซึ่งจะเป็แม่แบบของอุตสาหกรรมต่อเนื่อง และในอุตสาหกรรมเชิงความคิดหรือเชิงความรู้ โดยต้องเร่งสร้างกลุ่มคนที่มีความรู้หรือผู้เชี่ยวชาญขึ้นในประเทศเพิ่มมากขึ้น

(2) การเปลี่ยนแปลงของบริบทการพัฒนาต่อทิศทางการพัฒนาประเทศไทย

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในบริบทโลกจะส่งผลกระทบต่อทั้งด้านบวกและด้านลบต่อการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต ซึ่งจะต้องมีการวางยุทธศาสตร์ในการปรับตัวเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อคนไทยและประเทศไทยใน 3 ด้าน เพื่อให้ **รู้เรา รู้รอบด้าน และรู้รอบโลก** ดังนี้

(2.1) **รัฐเรา :** ต้องเริ่มจากสร้างตัวเราให้แข็งแรง โดยเร่งดำเนินยุทธศาสตร์ที่สำคัญ 2 เรื่อง คือ การเร่งแก้ไขปัญหาความยากจนซึ่งยังเป็นคนกลุ่มใหญ่ของประเทศให้มีรายได้มากกว่ารายจ่าย และการเร่งปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ทั้งด้านอุตสาหกรรม การเกษตร และบริการ โดยนำยุทธศาสตร์สร้างสรรค์คุณค่า (Value Creation) มาสร้างมูลค่าเพิ่มของผลผลิต และพัฒนาคนไทยให้เข้มแข็ง ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา

(2.2) **รัฐรอบด้าน :** ต้องสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยสร้างเขื่อนเศรษฐกิจ (Economic Dam) ในประเทศเพื่อนบ้านเพื่อป้องกันและสกัดกั้นไม่ให้เกิดปัญหาในประเทศไทย บนพื้นฐานการประสานประโยชน์ร่วมกันทั้งสองฝ่าย เช่น การทำ Contract Farming โดยอาศัยแรงงานราคาถูกและทรัพยากรของประเทศเพื่อนบ้านในการผลิตด้านการเกษตรให้ไทย ในขณะที่เดียวกันก็จะก่อให้เกิดการสร้างงานใหม่ในประเทศเพื่อนบ้าน เป็นต้น

(2.3) **รัฐรอบโลก :** ต้องรู้เท่าทันความท้าทายในกระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งจะมีการเปลี่ยนแปลงเคลื่อนย้ายอย่างเสรีใน 4 เรื่องสำคัญ คือ Free Flow ของมนุษย์ Free Flow ด้านการเงิน Free Flow ด้านสินค้าและบริการ และ Free Flow ด้านเทคโนโลยีและความรู้ โดยจะต้องเตรียมความพร้อมทั้งการพัฒนาคน ปรับปรุงกฎระเบียบและกติกาต่างๆ รวมทั้งกำหนดนโยบายและมาตรการที่เหมาะสม เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ดังกล่าวอย่างรู้เท่าทัน

3.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10

ผู้เข้าร่วมประชุมประจำปี 2548 ได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่สำคัญ 4 ประการ คือ

(1) การสร้างฐานเศรษฐกิจที่มั่นคงและยั่งยืน มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

(1.1) กรอบแนวคิดและเงื่อนไขการสร้างฐานเศรษฐกิจที่มั่นคงและยั่งยืน สนับสนุนกรอบแนวคิดและเงื่อนไขการผสมผสานมิติการพัฒนาที่สมดุลทั้ง 3 มิติ คือ เศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเห็นควรให้เพิ่ม **มิติความสมดุลด้านการเมือง** อีกหนึ่งมิติ โดยเฉพาะการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อสร้างดุลอำนาจที่เหมาะสม และร่วมกันขับเคลื่อนการพัฒนา โดย**นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวทางการสร้างฐานเศรษฐกิจที่มั่นคงและยั่งยืน** และมุ่งพัฒนาคนให้ เป็น **“คนเก่ง คนดี มีสุข ทำประโยชน์ส่วนตนควบคู่กับส่วนรวม”**

(1.2) แนวทางการพัฒนา

➤ **มิติเศรษฐกิจ** ควรมีการติดตามประเมินผลอย่างใกล้ชิด ต่อเนื่อง หรือกำกับให้มีการดำเนินการตามกฎหมายอย่างเข้มงวดในด้านต่างๆ เพื่อป้องกันไม่ให้ความไม่สมดุลขยายตัวเพิ่มขึ้น ที่สำคัญคือ **การประเมินผลสำเร็จของนโยบาย Dual Track** ที่มีแนวโน้มตลาดส่งออกโตเร็วกว่าตลาดภายในประเทศ **การวิเคราะห์ความไม่สมดุลในภาคการผลิตและบริการ** ที่พึ่งพาสินค้าไม่กี่ชนิดและไม่มีหลากหลายของการผลิต และ**การส่งเสริมธุรกิจที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เป็นไปตามกระแสของการเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่ความมั่นคงและยั่งยืน**

❖ **มติสังคม** ควรพิจารณาประเด็นที่สำคัญ 2 เรื่อง คือ การเร่งแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้ โดยปรับปรุงหรือยกเครื่องมาตรการทางภาษี เช่น ภาษีก้าวหน้า ภาษีทรัพย์สิน ควบคู่ไปกับการใช้กลไกทางงบประมาณ และการเร่งใช้มาตรการการเงินและการคลังกระตุ้นให้เกิดการออม โดยเฉพาะผู้ที่อยู่นอกระบบ (Informal Sector) มากขึ้น โดยเฉพาะการออมของกลุ่มคนโสดที่อยู่นอกระบบ ให้มีระดับที่เพียงพอสำหรับการดำรงชีวิตในวัยชรา

❖ **มติทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** ให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการผลิตและการบริโภคของคนในสังคม ให้ลดและเลิกใช้สารเคมีและสารพิษที่ไม่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปรับระดับราคาทรัพยากรธรรมชาติและภาษีสิ่งแวดล้อมให้สูงขึ้น โดยวิธีการนำเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์มาใช้ให้สะท้อนมูลค่าที่แท้จริง ให้ความสำคัญกับการจัดการสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ เพื่อป้องกันไม่ให้ประเทศต้องเสียผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างไม่คุ้มค่า และเพิ่มการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วหมดไป (Non-renewable national resource) โดยคำนึงถึงความคุ้มค่าของการใช้ในปัจจุบันกับอนาคต

ทั้งนี้ ในการสร้างฐานเศรษฐกิจที่มั่นคงและยั่งยืน ยังจำเป็นต้องส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการพัฒนาประเทศ การเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาให้มีทางเลือก เพื่อให้รัฐบาลมีทางเลือกในการปฏิบัติ การนำมาตรการด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มาเป็นปัจจัยในการสร้างความสมดุลในมิติเศรษฐกิจ และสังคมให้ชัดเจน และการพัฒนากระบวนการแปลงแผนสู่ภาคปฏิบัติและการบังคับใช้กฎหมาย รวมทั้งสร้างขีดความสามารถภายในองค์กร ให้มีความรู้ และความสามารถในการดำเนินการได้อย่างเป็นระบบครบวงจร

(2) การเพิ่มมูลค่าผลผลิตด้วยฐานความรู้ มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

(2.1) พัฒนาระบบนวัตกรรมและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี ให้ความสำคัญกับการกำหนดทิศทางการพัฒนาวิทยาศาสตร์ที่สามารถสนับสนุนการสร้างฐานความรู้ของสังคมไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้มีผู้รับผิดชอบดูแลบริหารจัดการการวิจัยและพัฒนาอย่างเป็นระบบ มีการรวบรวมแหล่งข้อมูลความรู้ใหม่ๆ และให้ความสำคัญกับการสร้างความหลากหลายของสินค้าที่ตอบสนองความต้องการของตลาด มีความเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการผลิตที่ไทยมีขีดความสามารถและมีความได้เปรียบหลัก (Core competency) รวมทั้งมุ่งพัฒนาคนให้มีความรู้และสามารถเข้าสู่ระบบการผลิตที่ใช้กระบวนการผลิตแบบสมัยใหม่ และสามารถใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ได้ เช่น เทคโนโลยีชีวภาพ และนาโนเทคโนโลยี เป็นต้น

(2.2) พัฒนาประชากรที่มีการศึกษาและแรงงานที่มีความรู้และมีฝีมือ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาขีดความสามารถด้านการวิจัยและพัฒนา พัฒนาคณะ/องค์กร และการใช้องค์ความรู้ทั้งจากภายในและต่างประเทศ พร้อมทั้งพัฒนาโอกาสและศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ของไทยตั้งแต่แรกเกิด ปลูกฝังทัศนคติการรักเรียน รักการอ่าน และสร้างทักษะด้านภาษาให้กับเด็กและเยาวชน เพื่อให้สามารถเข้าถึงองค์ความรู้ต่างๆ ได้อย่างกว้างขวาง ตลอดจนสร้างความสามารถในการวิเคราะห์ การถ่ายทอดให้แพร่หลายในวงกว้าง โดยสถาบันการศึกษาต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาความรู้ของชุมชน การถอดรหัสความรู้ที่มีอยู่ในเทคโนโลยี (Reverse Technology) มาปรับใช้ในบริบทไทย และให้มีการแลกเปลี่ยนผู้เชี่ยวชาญระหว่างภาคการผลิตและภาคการศึกษา

(2.3) พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและโทรคมนาคม เพื่อให้คนไทยสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์และต่อยอดองค์ความรู้มากขึ้น โดยถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) และภาษาต่างประเทศให้เป็นภาษาไทย

(2.4) พัฒนาสภาพแวดล้อมและสถาบันทางเศรษฐกิจ โดยกำหนดทิศทาง เป้าหมาย และยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศให้มีความชัดเจน เพื่อให้การศึกษา/วิจัย การส่งเสริม/สนับสนุนของกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ มีการบูรณาการการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีการปรับปรุงกฎระเบียบและแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวกับการจัดและคุ้มครองสิทธิบัตรของคนไทยให้ทันสมัย เพื่อสร้างแรงจูงใจแก่นักวิจัยไทยในการคิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง

(3) การพัฒนาสังคมเชิงรุก มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

(3.1) กรอบแนวคิดการพัฒนาสังคมเชิงรุก มีประเด็นเพิ่มเติม ได้แก่ การพัฒนาสังคมให้บรรลุเป้าหมาย ต้องก่อให้เกิดดุลยภาพระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมคู่ขนานกันไปเพื่อให้เกิดสมดุลของการพัฒนา และลดผลกระทบด้านลบต่อสังคม การขับเคลื่อนสังคมเชิงรุก ต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม ต้องมีค่านิยมร่วม และมุ่งเป้าหมายสุดท้ายของการพัฒนาร่วมกัน ต้องให้ความสำคัญกับการป้องกันและรับมือเหตุการณ์เฉพาะหน้ามากกว่าการแก้ไข รัฐต้องสร้างโอกาส สร้างบรรยากาศและปัจจัยเกื้อหนุนให้ทุกคนในสังคมมีบทบาทในการพัฒนาตนเองและชุมชนได้อย่างเต็มศักยภาพ การพัฒนาคุณภาพคน ซึ่งเป็นจุดคานงัดที่ส่งผลกระทบได้หลายด้าน เพราะเป็นต้นทุนและพื้นฐานของการพัฒนาทุกด้าน และส่งผลต่อการพัฒนาสังคมและการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ อันจะนำไปสู่ความมั่นคง สังคมยั่งยืน และประเทศมั่นคง ทั้งนี้เป้าหมายการพัฒนาสังคมเชิงรุก คือ มุ่งไปสู่การเป็นสังคมแห่งปัญญาที่เอื้ออาทรต่อเพื่อนมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

(3.2) ประเด็นเชิงยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมเชิงรุก

➤ การยกระดับคุณภาพคนไทยสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ โดย

1) การขยายโอกาสทางการศึกษาต้องรุกไปหากลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะเด็กยากจนและเด็กด้อยโอกาส 2) การขยายจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยเป็น 9.5 ปี ควรปรับสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กให้สนับสนุนการเรียนรู้ และกำหนดมาตรการจูงใจให้คนเข้าหาความรู้ ให้ผู้เรียนเกิดความภูมิใจในการเรียนรู้ เปิดโอกาสการให้คุณค่ากับการเรียนจากชีวิต และตีเป็นคุณค่าโดยสามารถเทียบโอนได้ 3) การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ และ 4) การยกระดับคุณภาพคนต้องพัฒนาสุขภาวะใน 4 มิติ คือ ทางกาย จิตใจ สังคม และปัญญา/วิญญาณ

➤ การสร้างความมั่นคงปลอดภัยทางสังคม ควรเพิ่มยุทธศาสตร์ในเรื่อง กระบวนการยุติธรรม การสร้างความมั่นคงทางด้านปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต อาทิ ที่ดินทำกิน และการพัฒนาระบบสวัสดิการแห่งชาติ

➤ รักษาคุณค่าของสังคมไทย ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรม รวมถึงการพัฒนาสถาบันทางศาสนาและวัฒนธรรม

‣ **การเตรียมความพร้อมผู้สังคมผู้สูงอายุ** ควรให้ความสำคัญการพัฒนาตั้งแต่วัยเด็ก สำหรับในส่วนของผู้สูงอายุควรมีการจัดปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้สูงอายุทั้งด้านความรู้ และสุขภาพ เช่น การให้ความรู้ทางสื่อต่างๆ การจัดพื้นที่ออกกำลังกาย เป็นต้น

‣ **ปฏิรูประบบบริหารจัดการให้เอื้อต่อการพัฒนาสังคม** โดยใช้กฎหมายเป็นตัวขับเคลื่อนการบริหารจัดการการพัฒนาสังคมเชิงรุก เสริมสร้างศักยภาพของภาคีการพัฒนาต่างๆ ให้มีบทบาทในการพัฒนาอย่างเข้มแข็ง อาทิ สนับสนุนกระบวนการเรียนรู้การคิดแบบองค์รวม การคิดเป็นทำเป็นด้วยตนเอง การสร้างสมดุลของการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนปฏิบัติการ และการยกระดับคุณค่าให้กับนวัตกรรมและทุนทางสังคมในการเพิ่มการลงทุนระดมทุน

(4) การเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลกและภูมิภาค มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

(4.1) **การจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรี (Free Trade Area: FTA) ที่** ประชุมเสนอให้ดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้

‣ **มีมาตรการปรับตัวและกระบวนการปรับนโยบายให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง** เช่น การปฏิรูประบบราชการ การจัดทำแผนการพัฒนาอุตสาหกรรม นอกจากนี้ประเทศไทยควรสนับสนุนการเจรจาการเปิดเสรีการค้าหลายฝ่ายขององค์การการค้าโลก (WTO) ให้เป็นผลสำเร็จ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการผลักดันการเปิดประเทศให้ถูกวิธี

‣ **ในการเจรจา FTA** ยึดหลักการสำคัญ คือ ส่งเสริมให้มีการค้ามากขึ้น ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางด้านการลงทุน ส่งเสริมให้มีมาตรฐานในการกำกับดูแลและสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล และรักษาอำนาจอธิปไตยในการดำเนินนโยบายหรือมาตรการเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม

‣ **การเตรียมตัวจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรี** โดยศึกษาวิเคราะห์ถึงผลกระทบต่อภาคเกษตรและภาคอุตสาหกรรมภายในประเทศ พร้อมกับลดขั้นตอนและกระบวนการของรัฐที่เป็นอุปสรรคต่อการลงทุนและการนำเข้าเทคโนโลยี รวมถึงปรับปรุงกฎหมายให้คุ้มครองนักลงทุนไทย และสร้างฐานข้อมูลที่เพียงพอในการปฏิบัติตามข้อผูกพันในการกำกับดูแล

(4.2) **การดำเนินนโยบายเชิงรุกระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน** โดยเพิ่มบทบาทการเชื่อมโยงไทย-มาเลเซีย-อินโดนีเซีย เพื่อส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ตลอดจนเป็นแนวทางในการยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เร่งรัดพัฒนาโครงการนำร่องเพื่อเป็น Show Case ระหว่างไทยและประเทศเพื่อนบ้านให้ประสบความสำเร็จเป็นรูปธรรม ปรับปรุงกลไกการพัฒนาให้สามารถเชื่อมโยงท้องถิ่น ส่วนกลาง และกลไกการดำเนินการระหว่างประเทศให้เป็นไปอย่างมีเอกภาพ รวมทั้งจัดให้มีผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขาการพัฒนาเข้าร่วมวางยุทธศาสตร์การพัฒนาระหว่างประเทศร่วมกัน (Hollywood Model)

(4.3) **การย้ายฐานการลงทุนของไทยเข้าสู่ประเทศเพื่อนบ้าน** โดยสนับสนุนการย้ายฐานโครงการลงทุนขนาดใหญ่ เช่น การลงทุนพัฒนาไฟฟ้าพลังน้ำที่สตรีงนัมในกัมพูชา น้ำเทินในลาว และสาละวินในพม่า การส่งเสริมการทำ Contract Farming บริเวณชายแดนและพื้นที่ตอนในประเทศเพื่อนบ้าน เป็นต้น

(4.4) การพัฒนาพื้นที่ในประเทศตามแนว Economic Corridor เพื่อรองรับ โดยเน้นพัฒนาเมืองชายแดนซึ่งเป็นจุดเปิดสำคัญในแนว Economic Corridor ให้สามารถสกัดกันแรงงาน ยาเสพติดและสิ่งผิดกฎหมายข้ามแดน และเร่งพัฒนากฎระเบียบอำนวยความสะดวกการขนส่งประชากรข้ามแดน

4 การดำเนินงานขั้นต่อไป

4.1 สศช. จะนำประเด็นข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการประชุมประจำปี 2548 ไปประกอบการกำหนดวิสัยทัศน์ ทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ให้มีความชัดเจนและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยมีการดำเนินงานตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

(1) การนำเสนอคณะกรรมการ สศช. พิจารณาให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

(2) การประชุมระดมความคิดเห็นจากกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง (Focus Group) ในภูมิภาคต่างๆ ซึ่งเป็นตัวแทนของสังคมไทยทั้ง 4 กลุ่ม คือ สังคมแข่งขัน สังคมฐานคุณภาพ สังคมพอเพียง และสังคมด้อยโอกาส เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ ทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่เป็นที่ยอมรับร่วมกันของสังคมไทย ในทิศทางที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของบริบทการพัฒนา

(3) ทำการศึกษาวิจัยในบางประเด็น เช่น การพยากรณ์ภาวะเศรษฐกิจทั้งระยะปานกลาง และระยะยาว การจัดสรรทรัพยากร การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ การสร้างสรรค์คุณค่าของสินค้า (Value Creation) และเรื่องสังคมผู้สูงอายุ เป็นต้น

4.2 สศช. จะนำกรอบวิสัยทัศน์ ทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ที่ประมวลจากผลการประชุมประจำปี 2548 และการประชุมระดมความคิดเห็นทุกภาคส่วนในสังคมไทย เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ ก่อนดำเนินการยกร่างรายละเอียดของยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในลำดับต่อไป

5 ความเห็นคณะกรรมการ สศช.

5.1 คณะกรรมการฯ ได้พิจารณา เรื่อง “ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ : 5 ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10” แล้วมีความเห็นดังนี้

(1) เนื่องจาก สศช. ได้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคม ขณะเดียวกันรัฐบาลก็มีแผนบริหารราชการแผ่นดิน และ สศช. กำลังจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ซึ่งอาจทำให้ประชาชนสับสนว่าทั้ง 3 เรื่อง มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันหรือซ้ำซ้อนกัน สศช. จึงควรจัดทำแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ และแผนบริหารราชการแผ่นดินก่อน เมื่อแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เสร็จแล้ว จึงนำมาเชื่อมโยงกันเพื่อให้เห็นว่าสุดท้ายกรอบการพัฒนาจะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

(2) การนำเอาปรัชญาเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ โดยยกตัวอย่างด้านสังคม ที่จะมุ่งสร้างสังคมไทยให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติทั้ง 4 กลุ่ม คือ สังคมแข่งขัน สังคมฐานคุณภาพ สังคมพอเพียง และสังคมด้อยโอกาส นั้น อาจทำให้เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องแคบๆ หมายถึงเฉพาะกลุ่มสังคมพอเพียงเท่านั้น ในขณะที่กลุ่มอื่นไม่ได้ใช้แนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้น ควรสร้างความเข้าใจให้ตรงกันว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีหลักการสำคัญ 3 ประการ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี และควรส่งเสริมสนับสนุนให้ภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ให้เหมาะสมทั้งในการดำเนินชีวิตและการทำงาน โดยสามารถบอกได้ว่าแต่ละกลุ่มจะใช้ปรัชญาดังกล่าวอย่างไร โดยเฉพาะ Modern Sector ซึ่งเน้นในเรื่องการแข่งขัน แต่ก็สามารถนำหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ควบคู่กันได้โดยไม่ขัดกัน การพัฒนาเพื่อให้เกิดความสมดุลนอกจากจะคำนึงถึงด้านเศรษฐกิจและสังคมแล้ว ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ควรให้ความสำคัญกับความสมดุลในมิติของสิ่งแวดล้อมและการใช้เทคโนโลยีด้วย

(3) หลักการสำคัญของการพัฒนาโดยใช้เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญานำทาง คือ การพัฒนาให้คนเข้าใจแนวคิดของปรัชญาอย่างแท้จริง สามารถนำไปปฏิบัติ เกิดการเรียนรู้ และยกระดับความคิดได้ ไม่ว่าจะเป็นคนระดับรากหญ้า หรือกลุ่มธุรกิจ ซึ่งเป็นเรื่องของกระบวนการเพราะคนที่อยู่ในพื้นที่จะมองเพียงปัญหาเฉพาะหน้าของตนเองทำให้ไม่เกิดผลในเชิงยุทธศาสตร์

(4) การพัฒนาเศรษฐกิจที่เน้นเรื่อง Value Creation เป็นสิ่งที่ถูกต้อง อย่างไรก็ตามจะต้องพิจารณาควบคู่ไปกับ Productivity และ Value Chain ด้วย

(5) การแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้ โดยใช้มาตรการทางภาษี การเงิน การคลัง เป็นการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ ดังนั้น รัฐจึงควรมีมาตรการในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยให้ความรู้และสร้างอาชีพเพื่อให้คนมีรายได้เพิ่มมากขึ้น

(6) การปฏิรูประบบบริหารจัดการให้เอื้อต่อการพัฒนาสังคมนั้น กฎหมายมิใช่เครื่องมือขับเคลื่อนการบริหารจัดการ แต่เป็นเพียงสิ่งอำนวยความสะดวก การปรับระบบบริหารจัดการและกระบวนการทำงานจะเป็นตัวขับเคลื่อนและผลักดัน อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างคล่องตัว และสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จำเป็นที่จะต้องแก้ไขกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารจัดการ

(7) การเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลกและภูมิภาค ควรเน้นในเรื่องการสร้างภูมิคุ้มกันตั้งแต่ระดับบุคคล และระดับธุรกิจ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ อันเกิดจากกระแสโลกาภิวัตน์ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงเคลื่อนย้ายอย่างเสรีในด้านต่างๆ เช่น ด้านมนุษย์ ด้านการเงิน ด้านสินค้า บริการ ความรู้และเทคโนโลยี ดังนั้น จึงจำเป็นต้องสร้างระบบภูมิคุ้มกันทั้งในระดับภาพรวม และระดับจุลภาคให้ครอบคลุมทุกด้าน และทุกระดับของประชาชน

อนึ่ง ด้วยเหตุที่หัวใจหลักของการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์ มีผลมาจากความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์เป็นจุดอ่อนของประเทศอย่างมาก แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 จึงควรเน้นโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ให้เข้มแข็งมากกว่าด้านเทคโนโลยี เพราะความรู้ความเข้าใจพื้นฐานทางด้านวิทยาศาสตร์จะช่วยสร้างภูมิคุ้มกันให้กับประชาชนและชุมชน เพื่อรองรับกับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ทันการ เช่น ปัญหาเรื่องพืช GMO และนาโนเทคโนโลยี เป็นต้น

เรื่องการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ จะต้องคำนึงถึงความพอเพียงด้วย โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับประเทศเพื่อนบ้าน ควรให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับกลุ่มประเทศพม่า ลาว และกัมพูชา โดยการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเหล่านี้ การลงทุนในประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากการทำ Contract Farming แล้ว รัฐบาลควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการลงทุนในด้านโครงสร้างพื้นฐานอื่นๆ เช่น ด้านพลังงาน ไฟฟ้า การสร้างท่าเรือ เป็นต้น รวมทั้งกำหนดยุทธศาสตร์บทบาทของประเทศไทยในระดับภูมิภาคให้มีความชัดเจนและเข้มแข็งมากขึ้น

(8) การพัฒนาคน ต้องพัฒนาให้คนมีความสามารถในการเรียนรู้ที่จะเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และเรียนรู้เป็นกลุ่มจนติดนิสัยไปตลอดชีวิตในคนทุกระดับและทุกระดับ เช่น ระดับรากหญ้า ควรมีวิชาที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิต ซึ่งไม่ใช่หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ นอกจากนี้การพัฒนาคนจะต้องควบคู่ไปกับการมีจริยธรรม และคุณธรรม เพื่อให้คนเก่งและคนดีเป็นกำลังช่วยในการพัฒนาประเทศ สำหรับในส่วนของการศึกษาในระบบ ควรต้องเน้นการศึกษาที่คำนึงถึงคุณภาพและมีเป้าหมาย โดยเฉพาะการกำหนดหลักสูตรระดับอุดมศึกษา ให้มีความรู้เรื่องวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีระดับสูง และส่งเสริมสนับสนุนให้มีการทำวิจัยและพัฒนาให้มากยิ่งขึ้น

(9) ควรปรับปรุงหลักเกณฑ์ที่เป็นอุปสรรคต่อเป้าหมายการพัฒนาในด้านการศึกษา เช่น เกณฑ์ในการสอบวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพื่อให้สามารถผลิตคนตามสาขาที่ต้องการได้ทัน และเพียงพอต่อความต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งจะช่วยให้การพัฒนาประเทศเป็นไปได้อย่างต่อเนื่อง

(10) มิติทางการพัฒนาสังคม กล่าวถึงสังคมเชิงรุก การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และการมีค่านิยมร่วม แต่ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องยังไม่สอดคล้องกัน ควรที่จะขยายความให้ชัดเจน โดยเฉพาะในเรื่องวัฒนธรรมและคุณธรรม และควรสนับสนุนบทบาทของสื่อต่างๆ ให้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสังคม และช่วยพัฒนาสังคมในเชิงรุก รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุนการสร้างค่านิยมร่วมของคนในสังคมด้วย

(11) การจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ควรให้ประชาชนทุกระดับมีส่วนร่วมให้ข้อคิดเห็น ทั้งเครือข่ายที่เคยผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน หรือเคยผ่านกระบวนการชุมชนเข้มแข็งมาก่อน กับเครือข่ายที่ไม่เคยผ่านกระบวนการต่างๆ เพื่อให้ได้ผลที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการจัดทำแผนฯ ต่อไป

5.2 มิติที่ประชุม

เห็นชอบกับขั้นตอนการดำเนินงานการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 และมอบหมายให้สำนักงานฯ รับความเห็นของคณะกรรมการฯ ไปประกอบพิจารณาการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ต่อไป